

**Міжнародна науково-практична конференція
«Сучасна соціально-економічна система: парадигма, завдання і тенденції»**

	в серед.тис.ос	у % відповідно до екон.актив	в серед.тис.ос	у % відповідно до екон.актив
2016	1 678,20	9,3	1 677,50	9,7
2017	1 698,00	9,5	1 697,30	9,9

Безробіття сьогодні присутнє у різних країнах, але в різних обсягах, різних видах (формах) і різної тривалості. Проаналізувавши стан безробіття на ринку праці України нами виділено такі фактори:

- економічний стан (стан національної економіки, інвестиційного клімату, фінансово-кредитної системи, конкурентоспроможності вітчизняної продукції на внутрішньому і зовнішньому ринках, фази ділового циклу);
- демографічної ситуації (чисельності населення та його урбанізація, природного приросту (співвідношення між народжуваністю та смертністю), статевовікової структури);
- соціального становища (середньої тривалості життя, розподілу людей за доходами, майновим станом, за способом працевлаштування тощо);
- темпу і напрямку науково-технічного прогресу (поява нових галузей виробництва і пониження ролі традиційно існуючих);
- національної особливості (звичаїв, традицій, релігійних особливостей) тощо.

Список використаних джерел:

1. Закон України "Про затвердження Державної програми зайнятості населення на 2001-2004 роки" // Голос України. — 2002. — № 76. — 23 квіт.
2. Про сприяння зайнятості і захист від безробіття: Конвенція МОП від 21 червня 1988 р. № 168.
3. Державний комітет статистики України, Офіційний сайт державної служби статистики [Електронний ресурс] // Електронні текстові дані. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>

Осипенко Євгенія

студентка

Дворник Інна

к.е.н., асистент

ВП НУБІП України «Ніжинський агротехнічний інститут»

м. Ніжин, Україна

ТРУДОВА МІГРАЦІЯ УКРАЇНЦІВ: ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Трудова міграція в останні роки стала одним з найбільших викликів для нашої країни. Втомившись від відсутності реформ і очікування кращих економічних умов в Україні, мільйони співгромадян намагаються поліпшити свій фінансовий стан і реалізувати кар'єрні очікування в інших країнах.

Під трудовою міграцією розуміють переміщення особи з метою тимчасового працевлаштування, що супроводжується перетинанням державного кордону (зовнішня трудова міграція) або меж адміністративно-територіальних одиниць держави (внутрішня трудова міграція) [2, с. 478].

Україна вважається однією з найбільших країн-донорів робочої сили в Європі, де зовнішня трудова міграція стала об'єктивною реальністю сьогодення. Великі потоки заробітчанства сформувалися в умовах низької заробітної плати в секторі економіки, високого рівня безробіття та вимушеної неповної зайнятості, поширення бідності та розшарування населення на багатих і бідних, значного розриву у рівнях оплати праці в Україні порівняно з іншими країнами.

Спроба розвинути економіку в Україні так і не привела до вирішення проблеми реального покращення умов життя населення та зростання попиту на робочу силу. Більшість показників соціально-економічного розвитку свідчить про все більше зубожіння українського народу. Можливості працевлаштування на офіційному ринку праці України є незначними, до того ж зайнятість в секторі економіки держави не гарантує добробуту та не забезпечує потреб відтворення робочої сили працюючого [1, с. 175].

Метою дослідження є аналіз стану зовнішніх міграційних процесів в Україні, факторів впливу, визначення причин зовнішньої трудової міграції населення, тенденцій міграційного руху та їх наслідків для соціально-економічного розвитку України.

Проблеми трудової міграції досліджували багато вітчизняних науковців. Зокрема, теоретичні основи явища зовнішньої міграції закладено у працях таких науковців, як Е. Лібанова, О. Малиновська, О. Піскун, М. Шульга. У працях А. Гайдуцького, І. Кукурудзи, К. Кравчука значну увагу приділено впливу міграційного капіталу на економіку країни. Питання міжнародної міграції робочої сили досліджували та продовжують досліджувати такі науковці, як, наприклад, О. Позняк, О. Грішнова.

Переміщення людей завжди виступали рушійною силою у соціально-політичному розвитку світу. Сьогодні міграція населення набула ознак глобального явища. Революційні події 2013 року, війна й зовнішня агресія позначилися на всіх без винятку сторонах життя українців, вони не могли не вплинути на їхню міграційну поведінку. Тим більше, що міграція – реактивний процес, який реагує на економічні та політичні зміни, причому не лише в країні походження, але й в країнах, куди спрямовується міграційний потік [4, с. 44].

Зовнішні міграційні процеси, які відбуваються в Україні, залежать від факторів впливу на міжнародну міграцію. Згідно з теорією факторів «притягання-відштовхування» англійського вченого Е. Ровенштайна міграція трудового населення відбувається в кращі економічні умови в іншій місцевості порівняно з тими, де людина проживала. Виділяють такі фактори, як економічні, соціальні, культурні, політичні, екологічні.

Для українських трудових мігрантів основними факторами «притягання» є висока якість життя закордоном, висока заробітна плата, можливість професійної самореалізації, стабільна політична система та високоякісна освіта [3, с. 123].

Проаналізувавши фактори «відштовхування» трудових ресурсів закордон, ми маємо можливість встановити, що визначальними серед них є економічний, зокрема низький рівень оплати праці.

Інфляційні процеси (якщо в 2013 році споживчі ціни зросли лише на піввідсотка, то в 2014 році – майже на 25%, у 2015 році – на 43%) негативно позначилися на купівельній спроможності громадян і призвели до зменшення їх реальних доходів.

Наступним фактором міграції трудових ресурсів є ситуація на ринку праці, зокрема рівень безробіття та кількість наявних робочих місць.

Для того, щоб зрозуміти як змінювалася ситуація, пов'язана з міграцією українців за кордон, використаємо дані, надані Державною службою статистики України, за останні 10 років (дані наведені в табл. 1).

Аналізуючи таблицю, спостерігаємо наступну тенденцію: в період з 2008р. по 2017р. включно, кількість прибулих до нашого країни переважає кількість вибулих за межі нашої держави.

В період з 2008р. по 2013р. кількість прибулих коливається в межах від 642000 осіб до 727000 осіб (максимально у 2012р. – 726226 осіб), тоді як кількість вибулих коливається в межах від 629000 осіб до 696000 осіб (максимально у 2008р. – 695869 осіб).

Таблиця 1. Міграційний рух населення України(2007-2017рр.)

Роки	Кількість прибулих	Кількість вибулих	Міграційний приріст, скорочення (–)
2008	710790	695869	14921

**Міжнародна науково-практична конференція
«Сучасна соціально-економічна система: парадигма, завдання і тенденції»**

2009	642819	629672	13447
2010	683449	667316	16133
2011	669397	652301	17096
2012	726226	664382	61844
2013	675942	644029	31913
2014	542506	519914	22592
2015	533278	519045	14233
2016	256808	246188	10620
2017	442287	430290	11997

В період з 2014 р. по 2017 р. спостерігаємо зменшення як кількості прибулих, так і вибулих порівняно з попередніми роками. Кількість прибулих коливається в межах від 250000 осіб до 545000 осіб (максимально у 2014 р. – 542506 осіб), тоді як кількість вибулих коливається в межах від 240000 осіб до 520000 осіб (максимально у 2014р. – 519914 осіб).

Зокрема, станом на 2016р. найактивніше залишають свої домівки жителі Донецької (міграційний приріст становить -3601осіб) та Луганської (міграційний приріст становить - 2487 осіб) областей. Найбільший міграційний приріст спостерігаємо у Київській області, він складає 11402 осіб.

В результаті проведеного дослідження встановлено, що в останні роки у зв'язку з погіршенням соціально-економічної, політичної ситуації, військовими діями на Сході України зовнішні міграційні процеси трудових ресурсів набули масового характеру.

Трудова міграція має як позитивні, так і негативні наслідки для України. До позитивних можна віднести надходження до України іноземної валюти від трудових мігрантів, зменшення напруги на ринку праці, а також зниження рівня прихованого та зареєстрованого безробіття. До негативних наслідків треба віднести втрату власної висококваліфікованої робочої сили, тобто фахівців та науковців, що спричиняє уповільнення науково-технічного прогресу; втрату кваліфікації мігрантів через те, що вони виконують малокваліфіковану роботу закордоном; відсутність відрахування від заробітної плати нелегальних мігрантів у соціальний та пенсійний фонд; погіршення сімейних відносин через довготривалу відсутність членів сім'ї; повернення трудових мігрантів пенсійного віку [3, с. 124]

Отже, щоб зупинити відтік працездатного економічно активного населення потрібно створити умови його ефективного використання. Такими умовами є розробка виваженої міграційної політики держави, спрямованої на створення високопродуктивних робочих місць, гідного рівня оплати праці, підвищення соціальних стандартів і соціальної захищеності трудового потенціалу, реформування наявної системи освіти з метою отримання якісного навчання, створення сприятливих умов для ведення бізнесу тощо.

Список використаних джерел

1. Блюк Н. Про деякі питання трудової міграції в Україні / Н.В. Блюк [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nbuv.ga.ua/UJPN/vnulpurn2016838>.
2. Капітан В. Трудова міграція як аспект проблеми зайнятості в Україні / В. Капітан // Ефективність державного управління. – 2012. – Вип. 32. – С. 474–481.
3. Ляшенко О. Особливості трудової міграції України / О. Ляшенко, Ю. Шампанюк // Молодий вчений. – 2016. – № 4. – С. 121–125. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2016_4_32.
4. Малиновська О. Трудова міграція населення України / О. Малиновська [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://migraciya.com.ua/news/migrant-workers/ua-labour-migration-ukraine-what-to-expect-in-the-nearfuture-part-1>.
5. Державна служба статистики України: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

Руденко Тамара